

Mønstergjennkjenningsprosjektet ved Oslo universitetssykehus

**Erfaringer med mønstergjennkjennning som metode for å oppdage
taushetspliktsbrudd ved bruk av elektronisk pasientjournal**

Helge Grimnes
Personvernrådgiver / prosjektleder
Seksjon for informasjonssikkerhet og personvern
Stab pasientsikkerhet og kvalitet

Alle oppslag i EPJ loggføres

- Personopplysningsloven § 13,
jfr. helseregisterloven §§ 16 og 13 sjette ledd
- Personopplysningsforskriften kapittel 2

Fremstillingen er forenklet fremstilt mht. det juridiske grunnlaget for loggføring.
Se sluttrapporten fra prosjektet for en fyldigere fremstilling.

Hva leter vi etter?

- Oppslag som er brudd på taushetsplikten
- HPL § 21a. Forbud mot urettmessig tilegnelse av taushetsbelagte opplysninger
  - *«Det er forbudt å lese, søke etter eller på annen måte tilegne seg, bruke eller besitte opplysninger som nevnt i § 21 uten at det er begrunnet i helsehjelp til pasienten, administrasjon av slik hjelp eller har særskilt hjemmel i lov eller forskrift»*

Oslo universitetssykehus

- > 1,2 mill. pasientbehandlinger pr. år
- Komplekse behandlingsforløp med mange aktører 24/7/365
- Traumesykehus
- 20000 ansatte
- Store mengder sensitive personopplysninger
- > 100 mill. oppslag pr. år ved OUS

=

+

Illustration: Wikipedia

Hvordan avdekkes taushetspl.brudd nå?

- Tre metoder pr. i dag:
  - Tilfeldige stikkprøver av ”høystakken”
    - Ultra-lav treffsikkerhet
    - Funn = flaks
  - Klage fra pasient som har sett loggen
    - Resulterer sjeldent i funn
  - Stikkprøver av oppslag på profilerte personer (“kjendisoppslag”)
    - Funn forekommer.
    - Pr. i dag den mest effektive metoden...
    - ... men hvem er «kjendis»...?

Hvordan avdekkes taushetspl.brudd nå?

- Konklusjon:
  - Utilstrekkelige metoder
  - Gir lite systematikk
  - Tidkrevende og med minimal treffprosent
  - Kommer ikke "gjennomsnittspasienten" tilgode

Forprosjektet ved OUS

- Målsetting:
  - Utforske om mønstergjenkjenning er en egnet metode for å oppdage taushetspliktsbrudd ved oppslag i EPJ
- Organisert som kvalitetssikringsprosjekt
  - HPL § 26
- Styringsgruppe:
  - OUS v/ ledelsen, tillitsvalgte, HSØ, InnoMed/Inven2, HelseMidt
- Prosjektgruppe:
  - Personvernombud, klinisk kompetanse, pasadm. kompetanse, SAS Institute (leverandør)
- Bredt sammensatt referansegruppe

Data og verktøy som er benyttet

- Ca. 7,3 millioner oppslag analysert
  - Oppsl. innenfor 1 time på samme pasient, gjort av samme ansatt = 1 oppslag
- Dataperiode fra 1/7 – 31/12-2011
- Data fra Rikshospitalet og Ullevål
- Analyseverktøy:
  - SAS Enterprise Guide

Datakilder

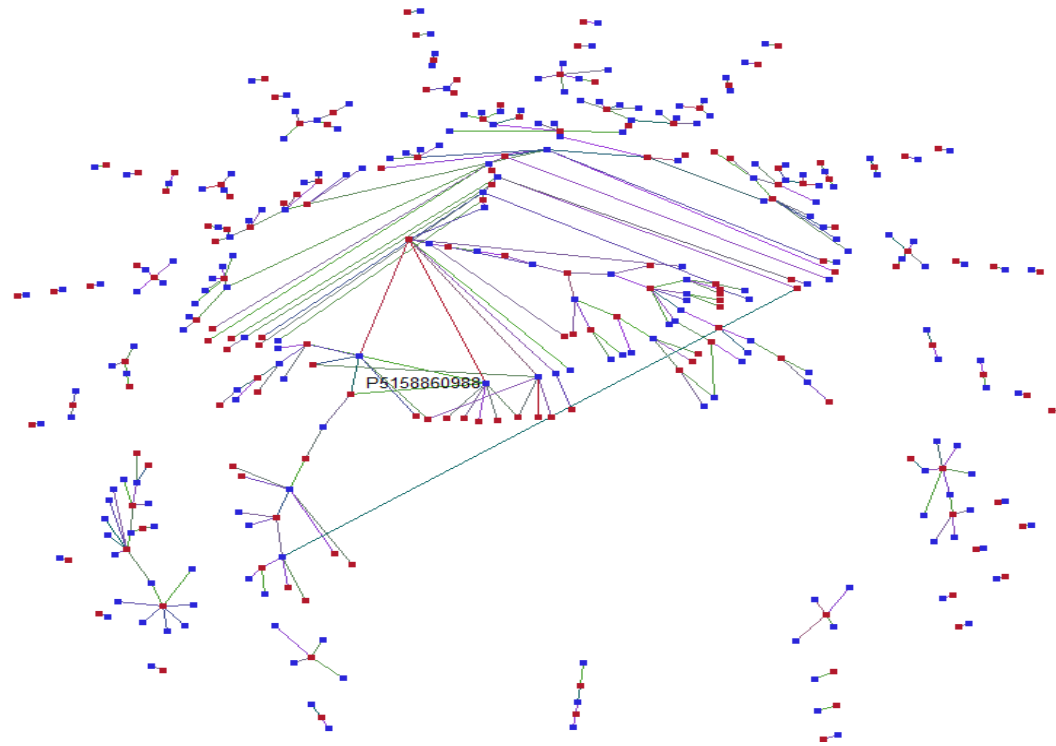
- DocuLive EPJ:
  - pasient, ansatt, dato og tidspunkt for oppslag, aktualisering, status
- PasDoc (pasientadm. system)
  - start- og sluttdato (henvisningsperiode)
  - start- og sluttdato (omsorgsepisode)
  - avdeling(er) for henvisning og opphold
- PAGA (ansattregister)
  - ansattes avdeling, stillingstittel, brukernavn

Hva er mønstergjenkjenning?

Utgangspunkt:

Oppslag som er normale er sannsynligvis legitime

Oppslag som avviker fra det normale bør manuelt vurderes

Hva er mønstergjennkjennning?

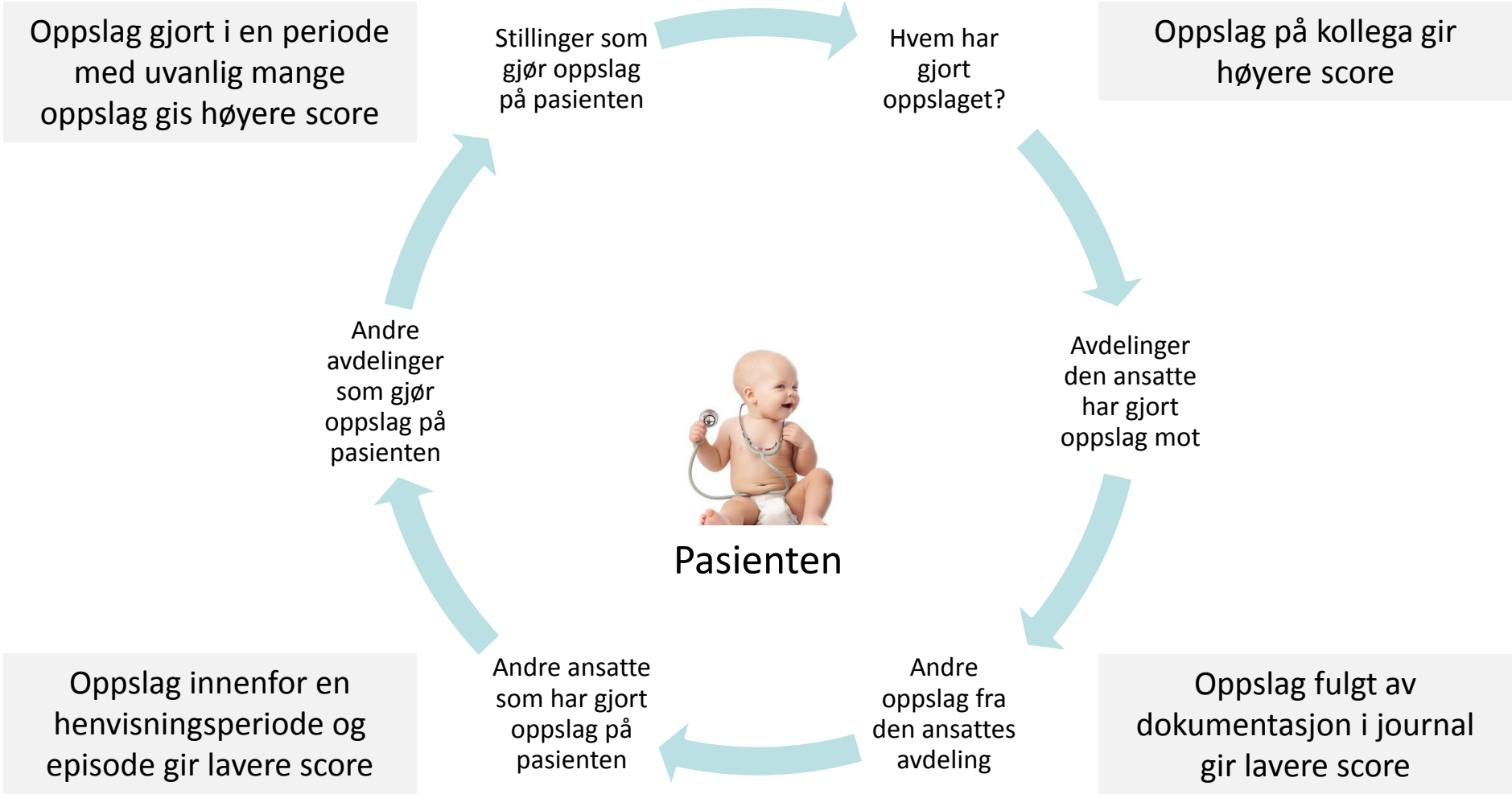
- Statistisk metode
- Analyserer og scorer alle oppslag basert på et sett med scenarioer
- Høy score = uvanlig oppslag
- Styrke: Analyserer det som faktisk gjøres i klinikkene
- Styrke: Metoden baseres ikke på forhåndsdefinerte regler for hva som er legitime oppslag

Eksempel

- Lege på Geriatrisk avdeling gjør oppslag på barn henvist til Barnemedisinsk avdeling.
- En uvanlig kryssning lege/pasient
  - regelbasert metode
- Hvis ordinært behandlingsforløp for barnet forutsetter kompetanse fra geriatri, og slike oppslag er vanlige, vil statistisk metode score oppslaget lavt

Eksemplet er teoretisk og ikke hentet fra faktiske forløp i klinikk ved OUS

Elementer som analyseres

Fremstillingen er forenklet. For detaljer, se sluttrapportens vedlegg 2.
Denne fåes ved henvendelse til personvern@oslo-universitetssykehus.no

Kombinasjoner av scenarier...

- .... avgjør hva man finner
- Vi har testet følgende kombinasjon
  - Uventet oppslag i forhold til tidslinjen
  - **Uvanlig kryssing mellom organisasjon for ansatt og organisasjon for pasient**
  - **Oppslag mot avd. som er uvanlig for den ansatte**
  - Høyt antall ulike pasienter som ses på i løpet av en periode
  - Dokumentasjon gjort?
  - **Hvor interessert er den ansatte i pasienten vs. alle i org.enhet?**
  - **Hvor interessert er den ansatte i pasienten vs. alle i stilling?**
  - Oppslag mot kollega

Organisasjonsethet	fnr	stillingkode	Stilling	pasientFnr	tid	#1 Oppslag vs henvisningsperiode og episoder	#2 Antall oppslag totalt mot pasient	#3 Antall ulike ansatte som ser på pasient	#4 Tid mellom oppslag	#5 Uvanlige oppslag av den ansatte	#6 Uvanlige oppslag for den ansatte vs. avdeling	#7 Oppslag smønstre r for ansatt vs. avdeling	#8 Overde vet interesse for pasient i forhold til orernte	#9 Oppslag smønstre r for ansatt vs. stilling	#10 Overde vet interesse for pasient i forhold til stilling	#11 Dokumentert ytelse helsehjelp	Ansatt (Anonymiseret)	Pasient (Anonymiseret)	Endelig score
orgenhet_0035	A4708381210	still_kd_000	stilling_0018	P1201710478	16MAY2011	0	89	1000	700	811	894	1000	1000	1000	1000	1000	A14687595	P10442990	772
orgenhet_0056	A4125869657	still_kd_001	stilling_0017	P4125198709	19MAY2011	0	1000	1000	900	63	834	1000	628	1000	998	1000	A90854352	P12532242	766
orgenhet_0047	A4708080112	still_kd_002	stilling_0041	P27697381038	08JAN2011	0	278	1000	0	913	979	1000	1000	1000	1000	1000	A00622447	P10821289	743
						421	178	1000	0	885	808	876	1000	1000	1000	1000			
orgenhet_0056	A4125869657	still_kd_001	stilling_0017	P6198638456	07APR2011	0	1000	1000	700	271	834	1000	848	1000	1000	0	A90854352	P28038966	696
orgenhet_0056	A4125869657	still_kd_001	stilling_0017	P6198638456	14APR2011	0	1000	1000	700	271	834	1000	848	1000	1000	0	A90854352	P28038966	696
orgenhet_0056	A4125869657	still_kd_001	stilling_0017	P6198638456	28APR2011	0	1000	1000	700	271	834	1000	848	1000	1000	0	A90854352	P28038966	696
orgenhet_0056	A4125869657	still_kd_001	stilling_0017	P6198638456	29APR2011	0	1000	1000	700	271	834	1000	848	1000	1000	0	A90854352	P28038966	696
orgenhet_0056	A4125869657	still_kd_001	stilling_0017	P6198638456	19MAY2011	0	1000	1000	700	271	834	1000	848	1000	1000	0	A90854352	P28038966	696
orgenhet_0032	A6788683070	still_kd_000	stilling_0029	P9231487744	03JAN2011	1000	0	1000	0	0	892	756	1000	1000	1000	1000	A81652901	P17085905	695
orgenhet_0047	A4283378019	still_kd_002	stilling_0041	P2056499380	13APR2011	0	156	1000	700	806	979	1000	1000	1000	1000	0	A61596897	P81434339	695
orgenhet_0029	A5937768270	still_kd_002	stilling_0016	P7663774824	06APR2011	0	1000	1000	700	852	991	1000	1000	94	1000	0	A01179207	P14495470	694
orgenhet_0013	A4896073539	still_kd_001	stilling_0007	P6828033652	28APR2011	421	889	1000	700	811	815	1000	1000	0	996	0	A88182288	P46961037	694
orgenhet_0010	A9633186342	still_kd_002	stilling_0016	P6325993154	26APR2011	0	1000	1000	700	987	941	1000	1000	0	1000	0	A71718798	P16571109	693
orgenhet_0010	A9633186342	still_kd_002	stilling_0016	P6325993154	26APR2011	0	1000	1000	700	987	941	1000	1000	0	1000	0	A71718798	P16571109	693
orgenhet_0015	A0706685004	still_kd_002	stilling_0041	P8645047958	09MAR2011	0	0	1000	700	948	977	1000	1000	1000	1000	0	A84321410	P77727592	693
orgenhet_0029	A7941414489	still_kd_002	stilling_0016	P4687762709	18MAY2011	0	456	1000	0	844	905	1000	1000	420	1000	1000	A62207174	P93602474	693
orgenhet_0047	A4708080112	still_kd_002	stilling_0041	P1050301488	04JAN2011	0	0	1000	0	739	810	1000	1000	1000	1000	1000	A04032447	P88712414	686
orgenhet_0016	A1369259554	still_kd_002	stilling_0041	P2808381921	25MAR2011	0	856	1000	700	915	972	947	1000	114	1000	0	A23152503	P79908356	682
orgenhet_0010	A7033769430	still_kd_001	stilling_0017	P8236893400	18MAR2011	0	1000	1000	0	552	941	1000	1000	0	1000	1000	A27646246	P84658232	681
orgenhet_0039	A3694331508	still_kd_002	stilling_0016	P4236533038	14MAR2011	1000		1000	0	993	806	307	1000	367	1000	1000	A73749846	P37863707	679
orgenhet_0021	A5783728903	still_kd_002	stilling_0016	P4177788954	14APR2011	0	1000	1000	0	666	918	1000	848	0	1000	1000	A72646929	P37608922	676
orgenhet_0045	A2203898878	still_kd_001	stilling_0032	P7715301228	07APR2011	893	544	1000	0	968	914	108	1000	0	1000	1000	A42746605	P81304732	675
orgenhet_0056	A4125869657	still_kd_001	stilling_0017	P4125198709	10FEB2011	0	1000	1000	900	63	834	1000	628	1000	998	0	A90854352	P12532242	675
orgenhet_0056	A4125869657	still_kd_001	stilling_0017	P4125198709	29APR2011	0	1000	1000	900	63	834	1000	628	1000	998	0	A90854352	P12532242	675

Anonymisert fremstilling av hvordan scorede oppslag vises i analyseverktøyet

Funn

- Av 33 ulike oppslag som ble presentert for klinikksjefer, ble 29 håndtert videre ”i linjen”
  - Ikke alle 29 er uautoriserte oppslag, men regnes som positive funn ifht. prosjektets status som pilot
  - Gav grunnlag for innspill til et implementeringsprosjekt
  - Gav grunnlag for skriftlig advarsel
- Fellesnevner for disse er høy score på...
  - kollegaoppslag
  - manglende dokumentasjon
  - uvanlig krysning mellom ansatt, pasient og avdeling
  - oppslag utenfor tidslinjen

Konklusjon

- Metoden er egnet for å identifisere taushetspliktsbrudd ved oppslag i EPJ
  - Forutsetter varsomhet ved tolkning og anvendelse av funn
  - Funn må tas videre «i linjen»
- Forutsetninger:
  - Kompetanse (metoden, personvern, IKT, klinikk, juss)
  - Ressurser til IKT drift og forvaltning

Anbefalinger fra forprosjektet

- Etablere et nasjonalt prosjekt innunder Nasjonal IKT (NIKT Tiltak 45):
  - Etablere et nasjonalt scenariobibliotek og rammeverk for bruk av mønstergjenkjenning
- Implementering av metoden som fast kontrolltiltak ved OUS
  - I parallell med NIKT-prosjektet

Oppdatert 21.02.13 Nyheter

Ny metode varsler journalsnoking

Foto: Colourbox

Oslo universitetssykehus (OUS) har prøvd ut en ny metode som automatisk varsler om uforklarlige journalinnsyn.

5 Kommentarer » Skriv ut » Send »

Basert på et pilotprosjekt fra Møre og Romsdal, avsluttet Oslo universitetssykehus i fjor et forprosjekt på en ny metode for å oppdage snoking i journaler.

Relaterte artikler

08.08.12 OUS: Vil innføre datasystem til 573 millioner

Mest lest siste uke

12/09 Slik blir «Helse-Tinget»

10/09 33 sykepleierstudenter «tok livet av» pasient i test

12/09 Medisinstudentene kjempet mot innføring av karakterer

11/09 Til søksmål mot sykepleierne

09/09 Vi legesekretærer er også her...

11/09 Skråsikkert om borrelia

11/09 Vil forby Subutex

12/09 3 av 4 leger jobber når de er syke

11/09 Karakterar i medisinutdanninga?

11/09 - Legene må delegere

Mer innovasjon

Sammen bidrar Takeda og Nycomed til et enda friskere Norge

Status pr. september 2013

- Etablering av NIKT-prosjekt har startet
- Målsetting og oppdrag (utdrag):
  - Å etablere en nasjonal metode og rammeverk
  - Å gi en begrunnet anbefaling om behovet bør dekkes av:
    - *en nasjonal tjeneste eller*
    - *lokale/regionale løsninger*
  - Pilotere implementering av metoden ved OUS for å skaffe nødvendig test- og erfaringsgrunnlag for nasjonalt prosjekt

www.oslo-universitetssykehus.no/personvern

personvern@oslo-universitetssykehus.no

